IL-QORTI TAL-APPELL KRIMINALI

Onor. Imħallef Dr. Aaron M. Bugeja M.A. (Law), LL.D. (melit)

Illum it-18 ta' Ġunju 2020

Appell numru 178 tal-2018

Il-Pulizija
vs.
Marija CASSAR

Il-Qorti:

1. Dan huwa appell minn sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) nhar il-5 t'April 2018 fil-konfront ta' Marija CASSAR, karta tal-identità bin-numru 325090M li ġiet mixlija:

> Talli nhar fis-6 ta' Ġunju 2010 għall-ħabta ta' 2:30p.m.u żmien qabel ġewwa l-Faċilita Korrettiva ta' Kordin, Raħal Ġdid u f'diversi postijiet f'dawn il-Gżejjer :
>
> 1. Kellha fil-pussess tiegħu droga herojina speċifikata fl-ewwel skeda tal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi Kap 101 tal-Liġijiet ta' Malta meta ma kiens fil-pussess ta' awtorizzazzjoni għall-importazjoni jew għall-esportazzjoni maħruġ mit-Tabib Prinċipali

tal-Gvern skond id-disposizzjonijiet tar-4 u 6 Taqsima Kap 101 tal-Liġijiet ta' Malta, meta ma kienetx fil-pussess ta'awtorizzazjoni għall-importazzjoni jew għall-esportazzjoni maħruġ mit-Tabib Prinċipali tal-Gvern skond dispożizzjonijiet tar-4 u s-6 taqsima ta' l-Ordinanza imsemmija u mingħajr ma kellha liċenzja jew xort'oħra awtorizzat li timmanifatura jew tforni d-droga msemmija u mingħajr ma kellha liċenzja tipprokura l-istess droga u dan bi ksur tar-regolament 4 tar-regolamenti tal-1939 għall-kontroll intern tad-drogi perikolużi (G.N. 292/1939) kif sussegwentament emendati u bi ksur tal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi Kap 101 tal-Liġijiet ta' Malta, liema droga nstabet f'tali ċirkostanzi li juru li ma kinitx għall-użu esklussiv tagħha;

2. Ukoll talli fl-istess data, lok, ħin u ċirkostanzi bħala persuna li mhijiex uffiċjal tal-ħabs, jew persuna oħra impjegata fil-ħabs, mingħajr l-Awtorita' legittima daħħal, jew ipprova jdaħħal, jew ipprova jdaħħal f'xi parti tal-konfini ta' ħabs xi oġġett li jkun, li hu pprojibit skont xi regolamenti magħmula skont dan l-Att, jew ġarr jew ipprova jġorr xi oġġett bħal dak barra mill-ħabs;

Il-Qorti ġiet mitluba wkoll sabiex barra milli tapplika l-piena skont il-liġi, tordna li jitħallsu l-ispejjeż li għandhom x'jaqsmu mall-ħatra tal-esperti, skont l-Artikolu 553 tal-Kap. 9 tal-Liġijiet ta' Malta.

2. Permezz tas-sentenza aktar 'il fuq imsemmija, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali, wara li rat l-imputazzjonijiet miġjuba kontra l-appellanta u wara li rat it-Taqsimiet IV u VI, l-Artikoli 22(1)(a) u 22(2)(b)(i) tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta, ir-Regolament 9 tal-Leġislazzjoni Sussidjarja 101.02, l-Artikolu 7(1) tal-Kapitolu 260 tal-Liġijiet ta' Malta u l-Artikolu 17(h) tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta, sabet lill-imputata ħatja tal-imputazzjonijiet miġjuba kontra tagħha u kkundannatha għall-piena ta' tminn (8) xhur priġunerija effettiva u multa ta' disa' mitt ewro (€900) li, bl-applikazzjoni tal-Artikolu 14 (2) tal-Kap. 9 tal-Liġijietta' Malta, jistgħu jitħallsu mill-ħati f'rati mensili u konsekuttivi ta' ħamsin ewro (€50), bl-ewwel pagament

jitħallas fi żmien xahar mil-lum, b'dan illi jekk il-ħati jonqos milli jħallas pagament wieħed, il-bilanċ jiġi dovut minnufih u jiġi konvertit fi priġunerija skont il-liġi. In oltre ai termini tal-Artikolu 533 tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta, ikkundannat lill-ħati għall-ħlas tal-ispejjeż konnessi mall-ħatra tal-esperti fl-istadju tal-proċess verbal tal-inkjesta ossia bl-ispejjeż konnessi mall-ħatra tax-Xjenzat Godwin Sammut, ammontanti għas-somma ta' mija ħamsa u ħamsin euro sebgħa u erbgħin ċenteżmu, kif ukoll l-ispejjeż konnessi mall-ħatra tas-*Scene of Crime Officer* PS 1184 Patrick Grech, ammontanti għas-somma ta' sitta u tletin euro u tminn ċenteżmi, b'kollox ammontanti tali spejjeż għas-somma ta' mija wieħed u disgħin euro ħamsa u ħamsin ċenteżmu, liema spejjeż għandhom jitħallsu mill-ħati fi żmien sitt (6) xhur mil-lum.

Inoltre, ordnat id-distruzzjoni tad-droga eżebita fl-atti hekk kif dis-sentenza tgħaddi in ġudikant u dan taħt il-ħarsien tar-Reġistratur li għandu jirrediġi process verbal li jiddokumenta l-proċedura tad-distribuzzjoni, liema dokument għandu jiġi nserit fl-atti ta' din il-kawża mhux aktar tard minn ħmistax il-jum minn tali distruzzjoni u dan sakemm fi żmien ġimgħa l-Uffiċjal Prosekutur ma jinformax lill-Qorti permezz ta' nota li kien meħtieġ li d-droga tiġi priżervata għall-iskop ta' proċeduri oħrajn fil-konfront ta' terzi u b'dan illi f'dak il-każ ir-Reġistratur kellu jirraporta lil Qorti b'verbal meta dik id-droga tkun ġiet hekk distrutta.

3. Illi minn din is-sentenza Marija CASSAR interponiet appell li permezz tiegħu talbet lil din il-Qorti jogħġobha tirrevoka s-

sentenza appellata billi tilliberaha mill-akkużi kollha dedotti fil-konfront tagħha, u fin-nuqqas li tirriformaha billi tagħti piena ferm aktar xierqa għaċ-ċirkostanzi u dan wara li stqarret li l-Qorti tal-Maġistrati (Malta) għamlet apprezzament żbaljat tal-provi prodotti in kwantu minn dawn kien jirriżulta li l-appellanta kienet imġegħelha tagħmel ir-reat minn Maximilian Ciantar dakinhar tar-reat in kwistjoni biex tagħmel dan ir-reat u b'hekk hija kienet taħt koerzjoni. Inoltre tenniet li l-piena imposta kienet waħda li fiċ-ċirkostanzi kienet waħda eċċessiva u dan peress li l-appellanta kienet tfajla b'kondotta nettissima u dan kien juri li r-reat għamlitu għax kienet taħt pressjoni li ma setgħetx teħles minnha u mhux minn jeddha. Inoltre hija kienet waqfet mill-vizzju tad-droga u dan kien ukoll juri bidla fid-direzzjoni ta' ħajjitha.

Ikkunsidrat: -

4. Illi din il-Qorti hija Qorti ta' reviżjoni tas-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati u ma tbiddilx l-apprezzament tal-provi magħmul mill-Qorti tal-Maġistrati meta dik il-Qorti tkun legalment u raġonevolment korretta fl-apprezzament li hija kienet għamlet. Fis-sentenza ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Emanuel ZAMMIT*** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Superjuri)[1] intqal:-

[1] Tal-21 t'April 2005. Ara wkoll Ara, fost ohrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa***, 16 ta' Ottubru 2003; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Godfrey Lopez*** u r-***Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina*** 24 ta' April 2003, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Lawrence Asciak sive Axiak*** 23 ta' Jannar 2003, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Mustafa Ali Larbed***; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Thomas sive Tommy Baldacchino***, 7 ta' Marzu 2000, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Ivan Gatt***, 1 ta' Dicembru 1994; u ***Ir-Repubblika ta' Malta vs George Azzopardi***, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: ***Il-Pulizija vs Andrew George Stone***, 12 ta' Mejju 2004, ***Il-Pulizija vs Anthony Bartolo***, 6 ta' Mejju 2004; ***Il-Pulizija vs Maurice Saliba***, 30 ta' April 2004; ***Il-Pulizija vs Saviour Cutajar***, 30 ta' Marzu

> kif dejjem gie ritenut huwa principju stabbilit fil-gurisprudenza ta' din il-Qorti li hija ma tiddisturbax l-apprezzament dwar il-provi maghmul mill-ewwel Qorti jekk tasal ghall-konkluzjoni li dik il-Qorti setghet ragjonevolment u legalment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghaliha. Fi kliem iehor, din il-Qorti ma tirrimpjazzax id-diskrezzjoni fl-apprezzament tal-provi ezercitata mill-ewwel Qorti izda taghmel apprezzament approfondit tal-istess biex tara jekk dik l- ewwel Qorti kinitx ragjonevoli fil-konkluzjoni taghha. Jekk, izda, din il-Qorti tasal ghall-konkluzjoni li l-ewwel Qorti, fuq il-provi li kellha quddiemha, ma setghetx ragjonevolment jew legalment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghaliha, allura din tkun raguni valida, jekk mhux addirittura impellenti, sabiex din il-Qorti tiddisturba dik id-diskrezzjoni u konkluzjoni.

5. Anke jekk din il-Qorti tistħarreġ ix-xiehda li tkun tressqet quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, ir-rwol ta' din il-Qorti jibqa' dak ta' reviżjoni tad-deċiżjoni mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati. Fil-kors ordinarju tal-funzjoni tagħha, ma ssirx Qorti ta' ritrattazzjoni, u ma terġax tisma' l-każ u tiddeċiedi l-każ mill-ġdid. Id-deċiżjoni jekk l-imputat ikunx ħati jew le teħodha l-Qorti tal-Maġistrati, li għandha d-dover

---

2004; ***Il-Pulizija vs Seifeddine Mohamed Marshan*** et, 21 ta' Ottubru 1996; ***Il-Pulizija vs Raymond Psaila et***, 12 ta' Mejju 1994; ***Il-Pulizija vs Simon Paris***, 15 ta' Lulju 1996; ***Il-Pulizija vs Carmel sive Chalmer Pace***, 31 ta' Mejju 1991; ***Il-Pulizija vs Anthony Zammit***, 31 ta' Mejju 1991.

Fil-kawża ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa*** ġie mistqarr li :

> Kif gie ritenut diversi drabi, hawn qieghdin fil-kamp ta' l- apprezzament tal-fatti, apprezzament li l-ligi tirrizerva fl- ewwel lok lill-gurati fil-kors tal-guri, u li din il-Qorti ma tiddisturbahx, anke jekk ma tkunx necessarjament taqbel mija fil-mija mieghu, jekk il-gurati setghu legittimament u ragonevolment jaslu ghall-verdett li jkunu waslu ghalih. Jigifieri l-funzjoni ta' din il-Qorti ma tirrizolvix ruhha f'ezercizzju ta' x'konkluzjoni kienet tasal ghaliha hi kieku kellha tevalwa l-provi migbura fi prim'istanza, imma li tara jekk il-verdett milhuq mill-gurija li tkun giet "properly directed", u nkwadrat fil-provi prodotti, setax jigi ragonevolment u legittimament milhuq minnhom. Jekk il- verdett taghhom huwa regolari f'dan is-sens, din il-Qorti ma tiddisturbahx (ara per ezempju Ir-Repubblika ta' Malta v. Godfrey Lopez u r-Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina decizi minn din il-Qorti fl-24 ta' April 2003, Ir-Repubblika ta' Malta v. Lawrence Asciak sive Axiak deciza minn din il-Qorti fit-23 ta' Jannar 2003, Ir-Repubblika ta' Malta v. Mustafa Ali Larbed deciza minn din il-Qorti fil-5 ta' Lulju 2002, ir-Repubblika ta' Malta v. Thomas sive Tommy Baldacchino deciza minn din il-Qorti fis-7 ta' Marzu 2000, u r-Repubblika ta' Malta v. Ivan Gatt deciza minn din il-Qorti fl-1 ta' Dicembru 1994).

li tanalizza l-provi u l-argumenti legali kollha u tasal għall-konklużjonijiet tagħha.[2]

6. Din il-Qorti, b'hekk tirrevedi s-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati billi tara jekk u safejn, bis-saħħa tal-provi li jkunu ġew miġjuba mill-partijiet u tal-argumenti legali dibattuti quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, setgħetx dik il-Qorti legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjoni milħuqa minnha fis-sentenza tagħha. Biex tagħmel dan ix-xogħol ta' reviżjoni din il-Qorti, tkun trid tifli l-provi u l-argumenti miġjuba quddiem il-Qorti tal-Maġistrati u tara jekk, u safejn, b'dawk il-provi li kellha quddiemha, il-Qorti tal-Maġistrati setgħetx tasal għall-konklużjonijiet tagħha kif jidhru fis-sentenza b'mod tajjeb u skont il-Liġi.

7. Jekk din il-Qorti tara li l-Qorti tal-Maġistrati setgħet tasal għall-konklużjonijiet li waslet għalihom skont il-provi u l-argumenti legali li kellha quddiemha, anke jekk dik ma kienetx l-unika konklużjoni li dik il-Qorti setgħet tasal għaliha, allura din il-Qorti ma tibdilx il-konklużjonijiet milħuqa mill-Qorti tal-Maġistrati. Dan peress li jekk il-Qorti tal-Maġistrati tkun għamlet xogħolha tajjeb, din il-Qorti ma tistax taqbad u tibdlilha s-sentenza tagħha, jekk mhux għax ikun hemm raġuni valida. Il-fatt biss li l-appellant ma jkunx jaqbel mal-konklużjonijiet tas-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati mhux biżżejjed biex din il-Qorti tibdel is-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati.

[2] u dan sakemm ma jkunx hemm raġunijiet eċċezzjonali entro l-parametri ta' dak li jipprovdi l-artikolu 428(3)(5) tal-Kodiċi Kriminali li din il-Qorti tkun tista' tiddeċiedi hi l-meritu tal-kawża.

8. Jekk mill-banda l-oħra din il-Qorti tara li, mill-provi li nġiebu jew mill-argumenti legali imresqin quddiemha, l-Qorti tal-Maġistrati tkun żbaljat fl-apprezzament tal-provi jew fl-interpretazzjoni tal-argumenti legali imresqin quddiemha, b'mod li allura din il-Qorti tqis ma jkunx sigur u sodisfaċenti li tistrieħ fuq dawk il-konklużjonijiet, allura din il-Qorti imbagħad għandha s-setgħa u d-dmir li tibdel dik is-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati, jew dawk il-partijiet minnha li jirriżultaw li jkunu żbaljati jew li ma jirriflettux il-Liġi.[3]

9. Dawn il-provi pero jridu qabel xejn ikunu jirrispettaw ir-regoli tal-evidenza fi proċedimenti penali, ċjoe l-*Law of Evidence*.

10. L-artikolu 637 tal-Kodiċi Kriminali jgħid li għal dak li jirrigwarda xhieda ta' eta' minuri, xhieda tal-imputat kif ukoll ix-xhieda ta' persuni li huma klassifikati taħt l-artikolu 636 tal-Kodiċi Kriminali, fosthom persuni li jkollhom interess fil-kwistjoni li fuqha tkun meħtieġa x-xhieda tagħhom, jew fir-riżultat tal-kawża : -

> id-deċiżjoni (dwar il-kredibbilta tagħhom) titħalla fid-diskrezzjoni ta' min għandu jiġġudika l-fatti, billi jittieħed qies tal-imġieba, kondotta u karattru tax-xhud, tal-fatt jekk ix-xhieda għandiex mis-sewwa jew hix konsistenti, u

---

[3] Ara wkoll, fost oħrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Rida Salem Suleiman Shoaib***, 15 ta' Jannar 2009; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Paul Hili***, 19 ta' Gunju 2008; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Etienne Carter***, 14 ta' Dicembru 2004; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa***, 16 ta' Ottubru 2003; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Godfrey Lopez*** u ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Eleno sive Lino Bezzina***, 24 ta' April 2003; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Lawrence Asciak sive Axiak***, 23 ta' Jannar 2003, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Mustafa Ali Larbed***, 5 ta' Lulju 2002; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Thomas sive Tommy Baldacchino***, 7 ta' Marzu 2000, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Ivan Gatt***, 1 ta' Dicembru 1994; u ***Ir-Repubblika ta' Malta vs George Azzopardi***, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: ***Il-Pulizija vs Andrew George Stone***, 12 ta' Mejju 2004, ***Il-Pulizija vs Anthony Bartolo***, 6 ta' Mejju 2004; ***Il-Pulizija vs Maurice Saliba***, 30 ta' April 2004; ***Il-Pulizija vs Saviour Cutajar***, 30 ta' Marzu 2004; ***Il-Pulizija vs Seifeddine Mohamed Marshan et***, 21 ta' Ottubru 1996; ***Il-Pulizija vs Raymond Psaila et***, 12 ta' Mejju 1994; ***Il-Pulizija vs Simon Paris***, 15 ta' Lulju 1996; ***Il-Pulizija vs Carmel sive Chalmer Pace***, 31 ta' Mejju 1991; ***Il-Pulizija vs Anthony Zammit***, 31 ta' Mejju 1991.

ta' fattizzi oħra tax-xhieda tiegħu, u jekk ix-xhieda hix imsaħħa minn xiehda oħra, u taċ-ċirkostanzi kollha tal-każ.

11. Imbagħad l-artikolu 638 tal-Kodiċi Kriminali jagħmilha ċara li huwa fid-dover tal-Prosekuzzjoni li ġġib il-provi kollha u l-aħjar prova possibbli sabiex il-grad tal-prova tal-Prosekuzzjoni jintlaħaq b'suċċess. Jekk dawk il-provi jkunu jikkonsistu prinċipalment fil-verżjoni ta' xhud waħdieni, il-Qorti xorta waħda tista' tasal sal-grad ta' prova rikjest fi proċedimenti kriminali, jekk dak ix-xhud ikun ġie emnut; u dan peress li f'din l-eventwalita, din ix-xiehda ssir biżżejjed biex tagħmel prova sħiħa u kompluta minn kollox, daqs kemm kieku l-fatt ġie ippruvat minn żewġ xhieda jew aktar. Fil-fatt l-artikolu 638(2) tal-Kodiċi Kriminali jgħid li xhud wieħed waħdu, jekk emnut, huwa suffiċjenti sabiex fuq ix-xiehda tiegħu il-Qorti tkun tista' ssib ħtija. Dan il-prinċipju ġie kkonfermat f'diversi każijiet li dawn il-Qrati kellhom quddiemhom fil-passat.[4] Jiġifieri huwa legalment korrett u permissibbli Qorti ta' Ġustizzja Kriminali tasal li ssib ħtija f'persuna akkużata fuq ix-xiehda ta' xhud wieħed biss.

12. In oltre kif gie ritenut mil-Qorti fl-Appell Kriminali fis-sentenza fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Joseph Thorne,***[5]

> mhux kull konflitt fil-provi ghandu awtomatikament iwassal ghall-liberazzjoni tal-persuna akkuzata. Imma l- Qorti, f' kaz ta' konflitt fil-provi,

---

[4] Ara fost oħrajn l-appelli kriminali sede inferjuri fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Joseph Bonavia*** ppreseduta mill-imħallef Joseph Galea Debono u datata s-6 ta' Novembru 2002; ***Il-Pulizija vs Antoine Cutajar*** ippreseduta mill-Imħallef Patrick Vella u deċiża fis-16 ta' Marzu 2001; ***Il-Pulizija vs Carmel Spiteri*** ippreseduta mill-Imħallef David Scicluna u deċiża fid-9 ta' Novembru 2011; Ara wkoll ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Martin Dimech*** deċiża mill-Qorti tal-Appell Sede Superjuri u ppreseduta mill-Imħallfin Joseph Filletti, David Scicluna u Joseph R. Micallef u datata 24 ta' Settembru 2004.

[5] Deċiza fid-9 ta' Lulju 2003 mill-Qorti tal-Appell Kriminali Sede Inferjuri ippreseduta mill-Imħallef Joseph Galea Debono.

trid tevalwa l-provi skond il-kriterji enuncjati fl-artikolu 637 tal-Kodici Kriminali w tasal ghall-konkluzzjoni dwar lil min trid temmen u f' hix ser temmnu jew ma temmnux'.

13. F'dan il-kuntest, allura, l-akbar sfida li jkollhom il-Qrati fil-każijiet li jisimgħu hija li jiskopru l-verita storika; u dan peress li l-evidenza li tinġieb quddiemhom - kemm dik diretta, kif ukoll dik indiretta - mhux dejjem neċessarjament twassal għall-dik il-verita'. Xhud jista' jkun konsistenti kemm fil-veritajiet li jgħid, kif ukoll fil-gideb li jista' jkun qiegħed jgħid. U huwa għalhekk li jeżisti wkoll ir-reat ta' sperġur. Il-Qrati ma għandhomx is-setgħa li jaqraw l-imħuħ tan-nies. Il-Qrati jippruvaw jifhmu xi jkollhom f'moħħhom, f'qalbhom u fil-kuxjenza tagħhom in-nies li jidhru quddiemhom biss mill-kliem li jgħidu u mill-egħmil tagħhom. Il-Qrati jridu jistrieħu biss fuq il-provi li jkunu nġiebu quddiemhom – ċjoe l-evidenza diretta jew l-evidenza indiretta.

14. L-evidenza indiretta hi dik li prinċipalment tistrieħ fuq iċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ. Għalkemm iċ-ċirkostanzi ma jitkelmux bħax-xhieda, u b'hekk ma jistgħux jigdbu, mill-banda l-oħra jistgħu jkunu qarrieqa. Dawn il-Qrati dejjem straħu fuq il-prinċipju li biex l-evidenza ċirkostanzjali tkun is-sies ta' sejbien ta' ħtija, din trid tkun univoka, jiġifieri li tipponta biss u esklussivament lejn direzzjoni u konklużjoni waħda u xejn ħliefha. Altrimenti, jekk iċ-ċirkostanzi jagħtu lok għal aktar minn konklużjoni waħda, il-Qorti ma tkunx tista' tistrieħ fuqhom biss biex tkun tista' ssib ħtija. Jekk ikun hemm dubju dettat mir-raġuni, il-Qorti ma tkunx tista' ssib ħtija fl-imputat jew akkużat.

15. Mill-banda l-oħra biex persuna tiġi misjuba ħatja, il-Liġi kriminali **<u>ma teħtieġx</u>** li din tkun stabbilita b'ċertezza assoluta. Il-Liġi tal-proċedura Maltija hija imnisla mis-sistema Ingliż fejn huwa meħtieġ li biex Qorti ta' Ġustizzja Kriminali tkun tista' ssib ħtija f'akkużat, il-Prosekuzzjoni tkun trid irnexxielha tipprova l-każ tagħha lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni in bażi għall-provi imresqa minnha. Jekk id-Difiża tipprova l-punt tagħha fuq bażi ta' probabbilita, jew tislet argument, inkluż mill-provi tal-Prosekuzzjoni stess, u jirnexxielha ddaħħal dubju dettat mir-raġuni, allura l-Qorti ma tkunx tista' ssib ħtija fl-akkużat.

16. Il-Qorti tkun tista' tasal għal din il-konklużjoni biss wara li tkun għarblet il-provi ammissibbli kollha li jkunu tressqu quddiemha, jiġifieri kemm l-evidenza ordinarja kif ukoll dik esperta, kemm dik diretta u kif ukoll dik indiretta. Fl-aħħar mill-aħħar dik il-Qorti trid tkun żgura moralment, *sure* fis-sistema Legali Ingliż,[6] li l-każ seħħ skont kif tkun qed tipprospetta l-Prosekuzzjoni *lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni.* Dan huwa l-ogħla livell ta' prova li l-Liġi teħtieġ biex tinstab ħtija; livell li huwa anqas miċ-ċertezza assoluta, iżda li huwa ogħla mill-bilanċ tal-probabbilitajiet.

17. Fil-każ Ingliż ***Majid,***[7] Lord Moses stqarr hekk :

> Judges are advised by the Judicial Studies Board, as they have been for many years, to direct the jury that before they can return a verdict of guilty, they must be sure that the defendant is guilty.

---

[6] ***R v Majid***, 2009, EWCA Crim 2563, CA at 2
[7] ibid.

18.Inoltre, fil-ktieb tagħhom ***The Modern Law on Evidence***, Adrian Keane u Paul McKeown[8] jgħidu s-segwenti : -

> In the wake of difficulties encountered with the formula of proof beyond reasonable doubt, Majid makes it clear that the direction on the criminal standard must adhere to the formula of proof by being "sure", in accordance with the longstanding advice given to judges by the Judicial Studies Board. That advice currently contained in the Crown Court Bench Book, is simply that the prosecution prove their case if the jury, having considered all the relevant evidence, are sure that the accused is guilty. Further explanation is described as 'unwise'. If the jury are not sure then, they must find the accused not guilty.

19.Meta jiġi biex ifisser dan il-grad ta' prova fi proċedimenti kriminali, l-Imħallef William Harding kien xi drabi jirreferi għal dal-kunċett bħala l-prinċipju **tas-sikurezza**. Hekk per eżempju fl-appell kriminali fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Joseph Peralta*** deċiża mill-Qorti Kriminali nhar il-25 t'April 1957 dik il-Qorti kienet qalet li f'dak il-każ, in bażi għall-provi miġjuba quddiemha hija setgħet tasal **b'sikurezza** għall-konklużjoni fir-rigward tal-istat tal-imputat, liema stat fattwali kellu jiġi pruvat in bażi għal suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni. B'hekk dik il-Qorti ġja fl-1957 kienet irrikonoxxiet l-ekwivalenza bejn l-istat mentali ta' sikurezza mas-suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni, kif ukoll illum rifless fil-ġurisprudenza l-aktar reċenti fl-Ingilterra u Wales.

20.U huwa biss meta jkun hemm **id-dubju veru, bażat fuq ir-raġuni, fuq is-sens komun u fuq il-buon sens, ċjoe d-dubju li jibqa'**

[8] Oxford University Press, 2012, p. 106 – 108.

jippersisti wara li jsir stħarriġ dettaljat u b'attenzjoni, b'diliġenza u b'mod imparzjali tal-provi u l-argumenti kollha li jkunu ġew imresqin mill-Prosekuzzjoni u mid-Difiża li mbagħad, jekk jibqa' jippersisti dan id-dubju, jkun jista' jingħad li dak il-livell ta' sikurezza, ossija suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni ma jkunx intlaħaq; u li allura bħala konsegwenza, il-Qorti ma tkunx tista' tiddikkjara lill-ħati tal-akkużi miġjuba kontrih.

21. Meta l-partijiet fi proċeduri penali, jagħżlu li jresqu prova, huma jridu jissodisfaw il-*best evidence rule*, ċjoe jridu jresqu l-aħjar prova li tkun tista' tiġi preżentata fil-każ konkret. Fis-sentenza fl-ismijiet ***Ir-Repubblika ta' Malta vs George Spiteri*** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali, ġie ritenut is-segwenti:

> Huwa principju fondamentali fil-process kriminali li l-ligi tesigi li kull min jrid jipprova xi haga, ghandu jressaq l-ahjar prova, u dan jista' biss jaqa' fuq prova sekondarja kemm il-darba din l-ewwel jew l-ahjar prova mhiex disponibbli. Hu veru wkoll, izda, li min ghandu jiggudika jista', skond il-ligi, u minkejja dan il-principju fondamentali appena msemmi, joqghod fuq ix-xhieda anke ta' persuna wahda jekk b'dak li tghid din il-persuna, jikkonvinci lill-gudikant sal-grad tal-konvinciment morali mill-htija tal-persuna akkuzata.
>
> L-prova indizzjarja trid tkun wahda assolutament univoka, li tipponta biss minghajr dubju dettat mir-raguni lejn fatt jew konkluzzjoni wahda. Ovvjament jekk fatt jew cirkostanzi jistghu ragjonevolment jinghataw aktar minn tifsira jew interpretazzjoni wahda, tkun li tkun, allura dik ma tkunx prova ndizzjarja tajba, skond il-ligi, sabiex in bazi taghha tista' tinstab htija. Kif tghid u titlob il-ligi, biex prova ndizzjarja tigi ammessa bhala prova valida fis-sens li wiehed jista' ragjonevolment jasal ghall-konkluzzjoni tieghu ta' htija in bazi taghha bla ebda dubju dettat mir-raguni, irid ikun moralment konvint minn dan ir-rekwizit ta' l-univocita' taghha, cioe' li dik il-prova tfisser biss u xejn aktar li l-akkuzat huwa hati ta' dak addebitat lilu w, allura, kull dubju ragjonevoli fir-rigward ghandu jmur favur l-akkuzat skond il-ligi.

Wiehed ghandu jkun ferm attent fl-apprezzament u nterpretazzjoni tal-prova ndizzjarja ghaliex ghalkemm din hi prova ferm importanti, u kultant anke aktar mill-prova diretta, pero', din hi prova li facilment tista' tqarraq lil dak li jkun qed jghamel l-interpretazzjoni w apprezzament taghha.[9]

22.In oltre u aktar reċentement fis-sentenza ***Il-Pulizija vs Cyrus Engerer,*** il-Qorti tal-Appell Kriminali rriteniet illi :

Biex wiehed jistabilixxi jekk l-provi cirkostanzjali huma univoci wiehed irid jara l-assjem ta' dawn ic-cirkostanzi migjuba bhala prova u li dan il-konvinciment morali huwa wiehed ibbazat sal-grad rikjest tal-prosekuzzjoni tac-certezza morali (u mhux dik assoluta) jew il-prova lil hinn minn kull dubbju dettat mir-raguni. In oltre il-konkluzjoni biex tkun univoka mhux necessarjament trid tkun l-uniku xenarju li jista jintlahaq izda trid tkun l-unika wahda li tista twassal ghal htija b'mod ragonevoli kontra dak li jkun. Fi kliem iehor jekk jinholoq dubbju dwar l-univocita tal-provi cirkostanzjali liema xenarju alternattiv ma jkunx wiehed ragonevoli, dan ma jistax iwassal sabiex il-Qorti tillibera a bazi tan-nuqqas ta' univocita.[10]

23.Illi l-Liġi tafda l-eżerċizzju tal-analiżi tal-provi f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati. Dan peress li l-Qorti tal-Maġistrati tkun fl-aħjar qagħda tqis il-provi kollha għax, normalment, tkun għexet personalment il-proċess quddiemha. Hija tkun setgħet tara u tisma' lix-xiehda jixhdu quddiemha - ħaġa li din il-Qorti ma kellhiex l-opportunita li tagħmel. U għalhekk huwa għaqli li l-Liġi tħalli prinċipalment dan l-eżerċizzju ta' analiżi u apprezzament tax-xiehda tax-xhieda f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati; liema eżerċizzju huwa importanzi ħafna u li din il-Qorti ttih il-piż li jixraqlu, in kwantu ma jistax jiġi disturbat kif ġieb u laħaq.

---

[9] Deċiża nhar il-5 ta' Lulju 2002 mill-Imħallfin Noel Arrigo, Joseph A. Filletti u Patrick Vella.
[10]Deċiża nhar it-8 ta' Mejju 2014 mill-Imħallef Michael Mallia.

24. Anke fejn il-Qorti tal-Maġistrati, għal xi raġuni jew oħra, ma tkunx semgħet ix-xhieda kollha hi stess, xorta waħda l-Liġi tafda l-eżerċizzju tal-analiżi u deċiżjoni dwar il-fatti f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati. Il-Qorti tal-appell xorta tibqa' Qorti tat-tieni grad, biex, fil-każijiet appellati tara jekk u safejn il-Qorti tal-Maġistrati setgħetx legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjonijiet milħuqa minnha in bażi għall-dawk il-provi u l-argumenti legali miġjuba quddiemha. Biss, kif intqal, din il-Qorti ma taqbadx u tibdel id-deċiżjoni tal-Qorti tal-Maġistrati kif ġieb u laħaq, u dan għar-raġuni miġjuba fil-kawża ***Il-Pulizija vs Lorenzo Baldacchino*** deċiża mill-Qorti Kriminali bħala Qorti tal-Appell deċiża nhar it-30 ta' Marzu 1963 mill-Imħallef William Harding fejn intqal is-segwenti : -

> Ma hemmx bżonn jinghad li l-komportament tax-xhud (*demeanour*) hu fattur importanti ta' kredibilita (ara Powell, On Evidence, p. 505), u kien, ghalhekk, li inghad mill-Qrati Ingliżi segwiti anki mill-Qrati taghna, illi "great weight should be attached to the finding of fact at which the judge of first instance has arrived" (idem, p. 700), appuntu ghaliex "he has had an opportunity of testing their credit by their demeanour under examination".

Ikkunsidrat:

25. F'dan il-każ l-appellanta ma tikkontestax is-sejba tad-droga eroina fuq il-persuna tagħha hekk kif kienet dieħla l-Faċilita Korrettiva ta' Kordin għall-viżita mal-ex-maħbub tagħha Maximilian Ciantar. Biss ittenni li din id-droga hija kienet imġiegħelha ddaħħalha fil-Ħabs lil Ciantar minħabba li dan tant kien jisforzaha u jheddidha li hekk kif joħroġ mill-Ħabs kien se jpattihielha.

26. Ix-xiehda in difesa tisħaq li Maximilian Ciantar kien jhedded anke lill-familjari tal-appellant, inkluż lil ommha, lil missierha u lil ħuha. L-appellanta tinsisti li hija kienet vulnerabbli minħabba li Maximilian Ciantar kien ukoll aggressiv magħha u kienet vittma ta' vjolenza domestika minnu. U tant kienet dominata minnu li spiċċat abbandunat lill-ġenituri tagħha u marret tgħix miegħu. Hi tgħid li ma kellhiex il-kuraġġ li tmur tirraporta lill-Pulizija kull darba li tiġi mhedda jew imsawta minn Maximilian Ciantar. Hi ma kellha ebda għażla għajr ħlief li tagħmel dak li jgħidilha inkella tbagħti. Minkejja dan, hi damet f'din ir-relazzjoni għal erba' snin. Hi u Ciantar għamlu anke tifel flimkien. Tisħaq li Ciantar kien pussessiv fuqha u kien anke waqqagħha fil-vizzju tal-abbuż mid-droga. Ciantar kellu setgħa fuqha anke waqt li kien il-ħabs tant li mill-Faċilita Korrettiva ta' Kordin kien ukoll jheddidha u jbeżżagħha.

27. L-appellanta ssostni li kien Maximilian Ciantar stess li kien – mill-Ħabs – għamel l-arranġamenti meħtieġa biex l-appellanta tmur tiġbor id-droga mingħand waħda mara f'Bormla. Għalkemm tgħid li Maximilian Ciantar kien ilu jinsisti magħha biex iddaħħallu d-droga waqt li kien fil-Faċilita Korrettiva ta' Kordin, kien biss f'dik l-okkażjoni li hija ppruvat li ddaħħallu d-droga għax ma felħitux aktar.

Ikkunsidrat : -

28. Illi ir-reat ta' pussess aggravat tad-droga eroina, li tiegħu instabet ħatja l-appellanta, huwa regolat bir-regolament 9 tal-Leġislazzjoni

Sussidjarja 101.02 u dan fil-qafas tal-Liġi prinċipali l-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta. Ir-regolament 9 tal-L.S. 101.02 jgħid hekk :

> Hadd ma għandu jkun fil-pussess jew jittanta li jippossjedi xi droga kemm il-darba –
> (a) Huwa ma jkunx awtorizzat għall-importazzjoni jew għall-esportazzjoni maħruġa mit-Tabib Prinċipali tal-Gvern skond id-disposizzjonijiet tat-Taqsima VI ta' l-Ordinanza; jew
> (b) Huwa ma jkunx bil-liċenza jew xort' oħra awtorizzat li jimmanifattura jew iforni dik id-droga; jew
> (c) Huwa ma jkunx b'xi mod ieħor bil-liċenza mogħtija mill-Ministru responsabbli għad-Dipartiment tas-Saħħa jew mhux awtorizzat b'dawn ir-Regoli jew b'awtorita' mogħtija mill-Ministru responsabbli għad-Dipartiment tas-Saħħa li jkollu d-droga fil-pusses tiegħu; jew
> (d) Huwa ma jippruvax illi d-droga kienet fornuta għall-użu tiegħu skond dik ir-riċetta kif imsemmi qabel;
>
> Iżda, l-kwalifika li tinsab fil-paragrafu (d) ma tkunx tgħodd fil-każ ta' xi droga, fornuta lill-persuna għall-użu tagħha skond riċetta jekk dik il-persuna f'dak iż-żmien li liha ngħatat id-droga kienet qedgħa taħt kura ta' tabib ieħor dwar li kienet tieħu bi drawwa xi drogi jew xort'oħra, u li kienet fornuta b'xi droga fuq riċetta maħruġa minn dak it-tabib u ma semmietx dik il-ħaġa lit-tabib imsemmi l-ewwel qabel ma d-droga kienet fornuta lilha.[11]

Ikkunsidrat: -

29. Bħala Qorti ta' reviżjoni dil-Qorti trid tevalwa jekk, fl-isfond tal-provi miġjuba u l-argumenti trattati quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, dik il-Qorti setgħetx legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjonijiet tagħha li ssib ħtija u tikkundanna lill-appellanta kif jirriżulta fis-sentenza appellata. F'dan il-każ il-Qorti tal-Maġistrati daħlet fid-dettall fir-rigward mhux biss l-analiżi tax-xiehda tal-appellanta, u tal-familjari tagħha iżda wkoll fl-argumenti legali li ġew imqajma, prinċipalment mid-Difiża tal-appellanta, u li huma simili għal dawk imresqa fl-ewwel aggravju. Dil-Qorti, bħal

---
[11] Ara wkoll regolamenti 15 u 16 tal-LS 101.02

Qorti tal-Maġistrati qabilha, jidhrilha li l-appellanta pruvat, almenu sal-grad tal-probabbli, li r-relazzjoni bejnha u bejn Maximilian Ciantar mhux dejjem kienet trankwilla u feliċi. Dil-Qorti tasal ukoll li temmen lill-appellanta li Maximilian Ciantar mhux dejjem kien jittratta lill-appellanta, u lill-familjari tagħha, b'mod tajjeb u ċivili.

30. Mill-provi tad-Difiża joħroġ li kien hemm drabi fejn Maximilian Ciantar hedded lill-istess appellanta u lill-familjari tagħha u li l-appellanta. L-appellanta tgħid li Maximilian Ciantar kien anke jerfa' jdejh fuqha u kien jheddidha li jekk ma ddaħħallux droga fil-Faċilita huwa kien ser ipattihielha la joħroġ. F'paġna 59 tgħid li b'dan fehmet li kien se jsawwatha.

31. Mill-banda l-oħra għalkemm ix-xiehda tad-Difiża jgħidu li kien hemm anke kawżi l-Qorti bejn il-familjari tal-appellanta u Maximilian Ciantar, ma ġie eżebit l-ebda dokument li juri dan.

32. Għalkemm l-appellanta tgħid li Ciantar kien jheddidha u jerfa' jdejh fuqha, ir-rapporti li ġew prodotti ma jurux li seħħ dan. F'dan il-proċess jirriżultaw xi rapporti li ġew preżentati mill-Ispettur Spiridione Zammit li kienu s-segwenti : -

    i. l-ewwel wieħed a fol 103 kien rapport li kien għamel Maxilimilian Ciantar stess kontra tal-appellanta fid-19 ta' Frar 2013 wara li din allegatament kienet qaltlu li t-tifel ma kienx minn tiegħu u li ma kienetx se tħallih aktar jara lit-tifel. L-appellanta tgħid li dakinhar Maximilian Ciantar kien imbuttaha fuq is-sodda u

ġibdilha xagħarha – iżda hi ma riedet li tittieħed azzjoni bil-Qorti kontra ta' Ciantar.

ii. It-tieni rapport huwa a fol 106 u jitratta rapport anonimu fis-17 t'April 2011 fejn kienet instabet l-appellanta f'toilet tal-KFC l-Gżira wara li allegatament kienet involuta fl-abbuż mid-droga.

iii. It-tielet rapport huwa datat 29 ta' Jannar 2012 u jinsab a fol 108. Dan ir-rapport kien magħmul mill-appellanta kontra ta' Maximilian Ciantar u dan wara li beda jgħidilha biex tibqa' l-isptar ħdejn it-tifel u jgħdilha li qed tabbanduna lit-tifel. Biss minn dan ir-rapport jirriżulta li l-appellanta tgħid li Maximilian Ciantar qatt ma kien refa' idu fuqha u l-anqas ma kien heddidha kif ukoll li dik kienet l-ewwel darba li Maximilian Ciantar kien qala' l-paroli u beda jparla fil-vojt u fejn hija ħassitha mdejqa b'dak il-kliem, għalkemm qalet lill-Pulizija li ma kienetx tibża minn Maximilian Ciantar.

iv. Ir-raba' rapport a fol 111 kien sar prinċipalment kontra Maximilian Ciantar u dan wara inċident li nqala' l-Aġenzija Appoġġ minħabba aċċess għall-minuri.

33. Illi f'dan l-isfond ta' provi, din il-Qorti tqis li l-Qorti tal-Maġistrati setgħet legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjoni li għalkemm l-appellanta setgħet kienet xi drabi mhedda, jekk mhux ukoll abbużata bil-kliem u egħmil, ma ġiex pruvat li dat-theddid u vjolenza kienu forza barranija tali li l-appellanta ma kienetx tista' teħles minnha bl-ebda mod ieħor għajr ħlief billi tagħmel dak li

tgħid li kienet ġiet imġegħla tagħmel, b'mod li ma kellhiex triq oħra kif setgħet teħles minn dik il-forza barranija ħlief li tagħmel kif kien jgħidilha Maximilian Ciantar. L-appellanta setgħet tgħidlu **le** lil Maximilian Ciantar u tmur tfittex kenn bl-għajnuna tal-Pulizija u tas-Servizzi Soċjali. Iżda hi għażlet triq oħra.

34. Minn kliem l-appellanta stess, minkejja l-biża li tgħid li kellha minn Maximilian Ciantar, u għalkemm tgħid li dan kien ripetutament jgħidilha biex iddaħħallu d-droga fil-Ħabs, kien biss f'okkażjoni waħda li hi, minkejja dat-theddid kollu, waslet biex daħlitlu d-droga. Kieku kienet verament mhedda u mbeżża' daqshekk, kien ikun aktar jitwemmen li kienet iċċedi kull darba li jinsisti magħha biex iddaħħallu droga u mhux li tirreżisti kull darba li jgħidilha għajr ħlief għal dik id-darba. Anzi l-fatt li tgħid li rreżistiet milli ddaħħallu d-droga għajr ħlief għal dik id-darba jfisser li fid-drabi ta' qabel hija kellha dritt għall-għażla. Mhux biss; talli jekk kien jinsisti u jhedded u xorta ma daħlitlux droga għajr ħlief għal dik id-darba dan kien ifisser li fid-drabi ta' qabel hi kienet qaltlu le. U ma daħlithielux. Jiġifieri hi kellha s-setgħa li tgħidlu iva, daqskemm kellha s-setgħa li tgħidlu le, f'ferm aktar minn okkażjoni waħda.

35. Għalkemm l-appellanta tgħid li kien hemm diversi drabi fejn kien jheddidha jekk mhux ukoll li jerfa' jdejh fuqha – u fejn anke missierha innota li kellha xi tbenġil – biss l-appellanta ma ġabet ebda rapport lill-Pulizija jew ċertifikat tat-tabib li jsaħħu dawn l-allegazzjonijiet.

36. Illi mir-rapport waħdieni li l-appellanta għamlet lill-Maximilian Ciantar fid-29 ta' Jannar 2012 jirriżulta li hi ma rrapurtatux fuq theddid jew swat, iżda irrapurtatu għax *qala' l-paroli* u *beda jparla fil-vojt* u kien qiegħed idejjaqha b'dan il-kliem. Jiġifieri fuq sempliċi paroli vojt waslet li tirrapurtah u ta' dan hemm il-prova. Iżda fuq affarijiet aktar serji bħal theddid bil-ħajja, jew theddid ta' swat jew theddid ieħor jew saħansitra swat fiżiku ma jirriżultax li l-appellanta rrapurtatu.

37. Iżda agħar minn hekk jirriżulta li fl-istess rapport li għamlet fid-29 ta' Jannar 2012, fejn allura issa kien jidher biċ-ċar li r-relazzjoni tagħhom kienet marret il-baħar waħda u sew, l-appellanta tgħid, issa bil-miktub, li Maximilian Ciantar qatt ma kien refa' idu fuqha u l-anqas ma kien heddidha; kif ukoll li dik kienet l-ewwel darba li Maximilian Ciantar kien qala' l-paroli u beda jparla fil-vojt u fejn hija ħassitha mdejqa b'dak il-kliem. Anzi saħqet mal-Pulizija li hi ma kienetx tibża' minn Maximilian Ciantar. Dan ir-rapport tal-appellanta jistona ferm ma dak li xehedet hi u l-familjari tagħha quddiem il-Qorti tal-Maġistrati f'din il-kawża. Bejn dak li kienet irrapurtat fl-2012 u dak li xehdet hi u l-familjari tagħha, hemm baħar jaqsam.

38. Illi din l-istampa tal-provi turi li fl-2010, dakinhar tar-reat, għalkemm setgħa kien hemm xi theddid jew xi biża' f'xi okkażjonijiet, dawn ma kienux theddid u biża tali li wasluha biex ittemm ir-relazzjoni tagħha ma' Ciantar. Jirriżulta li hi temmet ir-relazzjoni tagħha miegħu ferm aktar tard. Tant hu hekk li wara li

seħħ dan il-każ fl-2010, l-appellanta u Ciantar jirriżulta li għamlu u kellhom wild flimkien fl-2011. Kien biss aktar tard li huma temmew ir-relazzjoni ta' bejniethom – u fejn jibda jirriżulta li r-relazzjoni ta' Maximilian Ciantar mal-appellanta u mal-familjari tagħha tirriżulta li saret ferm aktar diffiċli.

39. Illi dakinhar ta' meta ġie kommess dan ir-reat fl-2010, din il-Qorti tqis li l-Qorti tal-Maġistrati setgħet legalment u raġonevolment tqis li t-theddid u l-vjolenza fiżika u morali li setgħa Ciantar eżerċita fuqha ma kienetx tali li tinnewtralizza l-volonta tagħha. Anzi dan jirriżulta li kien reat li kien jeħtieġ ċerta kumplessita ta' ħsieb, pjanar, organizzazzjoni u eżekuzzjoni – inkluż minn naħa tal-appellanta. Għalkemm hi tgħid li kien Ciantar li għamel l-arranġamenti mill-Ħabs, kienet hi li mbagħad riedet tieħu ħsieb twettaq il-pjan tiegħu billi tmur tiltaqa', tiġbor, iddaħħal u twassal id-droga s'għandu fil-Ħabs. Kienet l-appellanta li marret tiltaqa' ma' dik il-mara, li isimha baqa' mistur, f'indirizz li baqa' ma ġiex żvelat f'Bormla u li tagħtha l-pakkett bl-eroina ġurnata qabel ma pruvat iddaħħlu fil-Ħabs. U kienet l-appellanta li żammet dak il-pakkett biex l-għada marret bih il-Ħabs u ppruvat iddaħħlu lil Maximilian Ciantar. L-appellanta ma kienetx qalet għal min kienet dik id-droga meta hija rrilaxxjat l-istqarrija tagħha lill-Pulizija. Iżda kienet diġa stqarret is-sehem tagħha f'din l-operazzjoni.

40. Aktar importanti minn hekk, jiġi mtenni li mix-xiehda tal-appellanta stess, għalkemm tgħid li kien hemm theddid jew vjolenza oħra matul ir-relazzjoni tagħhom, u minkejja li dakinhar

tar-reat ma kienetx l-ewwel darba li Maximilian Ciantar kien ordnalha sabiex iddaħħallu d-droga fil-Ħabs, hi tgħid li kienet biss f'dik l-okkażjoni li hija daħlithielu. Dan ifisser li qabel dik id-darba allura hija kellha aktar minn okkażjoni waħda fejn kienet ġiet mheddha iżda b'xi mod irreżistiet għal dak it-theddid u l-biża li kellha. Kif intqal aktar il-fuq, dan juri li meta riedet hi setgħet tieqaflu u ma twettaqx dak li Maximilian Ciantar riedha tagħmel b'mod li kienet taf li jekk tinqabad tipprova ddaħħal id-droga fil-Ħabs kienet se tispiċċa l-Ħabs hi stess.

41. Missier l-appellanta jixhed fis-sens li ġieli kien semgħa lil Maximilian Ciantar fuq it-telefon jhedded li kien se joqtol lit-tifla. L-appellanta minn naħa tagħha kienet ferm aktar kawta meta tispjega x'theddid tgħid li semgħet lil Maximilian Ciantar jgħidilha. Il-Qorti tal-Maġistrati kienet attenta ħafna kif tpoġġi l-mistoqsijiet lill-appellanta meta din kienet qegħda tixhed. Fit-tweġibiet tagħha l-appellanta qatt ma kienet kategorika daqs kemm kien missierha. Per eżempju, hi tgħid hekk:

> Xhud : kien jgħidli biex indaħħallu d-droga għax inkella jpattihieli kif joħroġ
> Qorti : Imma jpattihielek, x'kien ser jagħmel? Kien jgħidlek x'ser jagħmillek biex ipattihielek?
> Xhud : Jew isawwatni
> Qorti : u kif kien isawtek Maximilian? Inti qed tgħid li kien isawwtek Maximilian?
> Xhud : Ħeqq, mela
> Qorti : x'kien jagħmillek?
> Xhud : Mhux jerfa' jdejh fuqi.

42. Is-serjeta tat-theddida u s-serjeta tas-swat ma kienx ġie speċifikat mill-appellanta stess, kif wieħed kien jistenna li jkun. U l-anqas ma

kellha karti jew ċertifikati x'turi peress li hija ma kienetx tmur għand il-Pulizija jew l-isptar għaliex tgħid li kienet tibża' li tmur tagħmel ir-rapport. Iżda imbagħad fid-29 ta' Jannar 2012 marret tagħmillu rapport għax parla fil-vojt magħha u dejjaqha. Din l-attitudni hija kontradittorja ħafna u dan għen lil-Qorti tal-Maġistrati tasal għall-konklużjonijiet li waslet għalihom.

Ikkunsidrat: -

43. Illi l-appellanta lmentat wkoll mill-piena li ġiet imposta fuqha. Kif intqal aktar il-fuq din hija Qorti ta' reviżjoni u bħala tali ma tistax taqbad u tbiddel il-piena li tkun ġiet mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati sakemm din ma tkunx waħda żbaljata fil-prinċipju, jew li tkun tmur lil hinn mill-parametri tal-Liġi, jew li tkun manifestament eċċessiva. Kif ġie mistqarr mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Superjuri) fil-kawża fl-ismijiet ***The Republic of Malta vs. Kandemir Meryem Nilgum and Kucuk Melek*** deċiża nhar il-25 t'Awissu 2005 :

> It is clear that the first Court took into account all the mitigating as well as the aggravating circumstances of the case, and therefore the punishment awarded is neither wrong in principle nor manifestly excessive, even when taking into account the second and third grounds of appeal of appellant Melek. As is stated in Blackstone's Criminal Practice 2004 (supra):
>
> "The phrase 'wrong in principle or manifestly excessive' has traditionally been accepted as encapsulating the Court of Appeal's general approach. It conveys the idea that the Court of Appeal will not interfere merely because the Crown Court sentence is above that which their lordships as individuals would have imposed. The appellant must be able to show that the way he was dealt with was outside the broad range of penalties or other dispositions appropriate to the case. Thus in Nuttall (1908) 1 Cr App R 180, Channell J said, 'This court will...be reluctant to interfere with sentences

which do not seem to it to be wrong in principle, though they may appear heavy to individual judges' (emphasis added). Similarly, in Gumbs (1926) 19 Cr App R 74, Lord Hewart CJ stated: '...that this court never interferes with the discretion of the court below merely on the ground that this court might have passed a somewhat different sentence; for this court to revise a sentence there must be some error in principle." Both Channell J in Nuttall and Lord Hewart CJ in Gumbs use the phrase 'wrong in principle'. In more recent cases too numerous to mention, the Court of Appeal has used (either additionally or alternatively to 'wrong in principle') words to the effect that the sentence was 'excessive' or 'manifestly excessive'. This does not, however, cast any doubt on Channell J's dictum that a sentence will not be reduced merely because it was on the severe side – an appeal will succeed only if the sentence was excessive in the sense of being outside the appropriate range for the offence and offender in question, as opposed to being merely more than the Court of Appeal itself would have passed."[2]

This is also the position that has been consistently taken by this Court, both in its superior as well as in its inferior jurisdiction.

44. Mill-banda l-oħra din il-Qorti trid tagħmel l-evalwazzjoni tagħha dwar jekk il-Qorti tal-Maġistrati applikatx piena li kienet manifestament eċċessiva meta wieħed jieħu kont ukoll tal-aspetti retributtivi u preventivi tas-sentenza emessa minnha. Kif intqal aktar il-fuq fl-appell ***Kandemir*** u li ġie wkoll imbagħad ribadit fl-appell superjuri ***Ir-Repubbika ta' Malta vs. Marco Zarb***, deċiża nhar il-15 ta' Diċembru 2005, din il-Qorti bħala Qorti ta' appell ma tiddisturbax is-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-ewwel istanza sempliċiment għaliex kienet tippreskrivi piena li kienet għola minn dik li din il-Qorti kif komposta kienet kieku tagħti kieku kienet hi li qegħda teroga l-piena. Biex l-appell jirnexxi, kien meħtieġ li l-appellant juri li l-piena mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati kienet toħroġ barra mill-parametri tal-piena jew miżuri applikabbli għall-każ. Din il-Qorti ma tinterferix ma pieni li ma jkunux jidhru li huma żbaljati fil-prinċipju, għalkemm ikunu jidhru li huma pieni ħorox

għal xi Ġudikanti. Biex piena mogħtija minn Qorti tal-Ewwel Istanza tkun tista' tiġi mibdula jrid jiġi pruvat li kien hemm xi żball fil-prinċipju wara l-emanazzjoni ta' dik il-piena. Il-Qorti tal-Appell Kriminali fl-Ingilterra żviluppat ukoll il-kunċett ta' sindakabilita tal-piena tal-Qorti tal-Ewwel Istanza fil-każ li din tkun eċċessiva jew manifestament eċċessiva. Biss dan ma jfissirx li sempliċiment għax sentenza tkun tidher li hija fuq in-naħa aktar severa din tkun tissodisfa dan it-test tal-eċċessivita jew eċċessivita manifesta. Anzi dik il-Qorti ttenni li appell fuq tali piena jkun jista' jiġi milqugħ jekk jirriżulta li s-sentenza tkun barra l-parametri tal-piena li tkun applikabbli :

a. għall-offiża in kwistjoni u
b. għaċ-ċirkostanzi tal-ħati

u mhux għaliex tkun piena li tkun għola minn dik li kieku l-Qorti tal-Appell kienet teroga għall-każ in kwistjoni. Dawn il-prinċipji ġew ukoll imħadnin minn din il-Qorti, kolleġjalment komposta fis-sentenza ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Carmen Butler et*** deċiża nhar is-26 ta' Frar 2009 fejn ġie mistqarr ukoll is-segwenti :

> 8. Fil-verita`, dawn il-principji huma rifless tal-principju l-iehor li meta jkun hemm sentenza li tigi appellata mill-hati, il-Qorti tal-Appell Kriminali, bhala regola, ma tiddisturbax il-piena erogata mill-ewwel qorti sakemm dik il-piena ma tkunx manifestament sproporzjonata jew sakemm ma jirrizultax li l-ewwel qorti tkun naqset milli taghti importanza lil xi aspett partikolari tal-kaz (u anke, possibilment, lil xi cirkostanza sussegwenti ghas-sentenza ta' l-ewwel qorti) li kien jincidi b'mod partikolari fuq il-piena. S'intendi, kif diga` nghad, "sentencing is an art rather than a science" u wiehed ma jistax jippretendi xi precizjoni matematika jew identita` perfetta fit-tqabbil tal- fatti ta' kaz ma' iehor jew tal-piena erogata f'kaz ma' dik erogata f'kaz iehor.

45. Il-ġurisprudenza prevalenti f'dan il-kuntest, tgħallem li meta Qorti tiġi biex teroga piena trid tieħu kont taċ-ċirkostanzi kollha li jsawru l-każ, jiġifieri dawk tal-vitmi, l-interessi tal-komunita kollha kemm hi, kif ukoll dawk tal-ħati. F'dan is-sens, kemm il-ġurisprudenza lokali kif ukoll dik Ingliża tistabbilixxi li fl-eżerċizżju ta' reviżjoni imħolli lilha, il-Qorti tal-Appell Kriminali trid tistħarreġ appell fuq il-piena inflitta kemm billi tqis iċ-ċirkostanzi kollha prevalenti li l-Qorti tal-Ewwel Istanza setgħet kienet f'qagħda li tara, kif ukoll, skont kif imsemmi fis-sentenza ***Butler*** tqis *anke, possibilment, lil xi cirkostanza sussegwenti ghas-sentenza ta' l-ewwel qorti.*

46. Fir-rigward tal-ewwel imputazzjoni, skond l-artikolu 22(b)(i) tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta, il-piena li l-Qorti tal-Maġistrati setgħet imponiet f'dan il-każ hija dik ta' priġunerija għal żmien mhux inqas minn sitt xhur iżda mhux iżjed minn għaxar snin u multa ta' mhux inqas minn erba' mija u ħamsa u sittin euro u sebgħa u tmenin ċenteżmu (465.87) iżda mhux iżjed minn ħdax-il elf, sitt mija u sitta u erbgħin euro u sebgħa u tmenin ċenteżmu (11,646.87). Evidentement il-piena ta' tminn (8) xhur priġunerija u l-multa ta' disa' mitt euro (€900) imposta mill-Qorti tal-Maġistrati kienet fil-parametri tal-liġi u anzi aktar tqarreb lejn il-minimum ta' sitt xhur priġunerija milli lejn il-massimu t'għaxar snin priġunerija. Dik il-Qorti ma setgħetx tinżel taħt is-sitt xhur priġunerija.

47. L-artikolu 22(9) tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta jeskludi l-applikazzjoni tal-artikoli 21 u 28A tal-Kodiċi Kriminali u d-

dispożizzjonijiet tal-Att dwar il-*Probation* fejn l-unika eċċezzjoni għal din ir-regola tapplika fil-każ meta wara li l-Qorti li tkun ser tiġġudika l-każ tqis iċ-ċirkostanzi kollha tal-każ, tkun tal-fehma li l-ħati kien bi ħsiebu jikkonsma l-mediċina f'dak l-istess post flimkien ma' oħrajn. Dan evidentement mhuwiex il-każ hawnhekk fejn allura din l-eċċezzjoni mijiex waħda applikabbli.

48. B'hekk minkejja li d-Difiża insistiet fuq li xxebbaħ dan il-każ ma każijiet oħra fejn setgħu jikkwalifikaw għal Ordni ta' *probation,* f'dal-każ probation ma jistax jingħata in kwantu hija l-Liġi stess li tgħid li f'każ bħal dan ta' CASSAR ma tistax tingħata *probation*.

49. Jibqa' l-fatt li l-Qorti tal-Maġistrati qieset ukoll il-fatt illi dan ir-reat huwa serju ħafna, peress li CASSAR pruvat iddaħħal id-droga fil-Ħabs – fejn kulħadd jaf li dak għandu jkun l-aħħar post fejn tiddaħħal id-droga. Mistqarr dan, fir-rigward tat-tieni imputazzjoni kontestata lill-CASSAR, kif korrettement irrimarkat il-Qorti tal-Maġistrati f'dan il-każ, il-Prosekuzzjoni xliet lill-appellanta bir-reat taħt l-artikolu 7(1) tal-Kapitolu 260 tal-Liġijiet ta' Malta u mhux **ukoll** taħt is-sub-artikolu 2 tal-istess artikolu. Jiġifieri l-piena applikabbli għat-tieni imputazzjoni kif ġie kontestat lill-appellanta huwa tal-multa ta' mhux iżjed minn mitejn u tnejn u tletin euro erbgħa u disgħin ċentezmu. Kien jispetta lill-Prosekuzzjoni tispeċifika li kienet qegħda tixli lill-appellanta bl-introduzzjoni t'oġġett projbit **konsistenti f'mediċina perikoluża jew mediċina kontrollata skont il-każ**. Dan fil-fatt ma sarx u b'hekk l-artikolu

imponibbli f'dan il-każ huwa l-artikolu 7(1) tal-Kapitolu 260 tal-Liġijiet ta' Malta li jgħid :

> (1) Meta xi persuna, li ma tkunx uffiċjal tal-ħabs jew persuna oħra mpjegata fil-ħabs, mingħajr l-awtorità leġittima, iddaħħal jew tipprova ddaħħal f'xi parti tal-konfini ta' ħabs xi oġġett ikun li jkun li hu pprojbit skont xi regolamenti magħmula skont dan l-Att, jew iġġorr jew tipprova ġġorr xi oġġett bħal dak barra minn xi ħabs, tkun ħatja ta' reat u teħel, meta tinsab ħatja, multa ta' mhux iżjed minn mitejn u tnejn u tletin euro u erbgħa u disgħin ċenteżmu (232.94).

50. Illi din il-Qorti ħadet ukoll kont tal-fedina penali netta tal-appellanta dak iż-żmien tal-kommissjoni tar-reat, kif ukoll tal-fatt li mix-xiehda ta' Jean Cali jirriżulta li l-appellanta kienet għamlet progress sostanzjali fil-ħajja tagħha u pruvat titbiegħed kemm tista' mill-vizzju tal-abbuż mid-droga. Din il-Qorti qieset ukoll l-element tat-trapass taż-żmien, kif ukoll li l-Qorti tal-Maġistrati stess kienet qieset li kellha tapplika l-konkors tal-pieni bejn l-ewwel u t-tieni imputazzjoni skont l-artikolu 17(h) tal-Kodiċi Kriminali.

51. Illi għalhekk f'dan il-każ, il-Qorti hija marbuta li bilfors tagħti piena ta' priġunerija effettiva u ma għandha ebda alternattiva oħra. F'dan il-każ, tenut kont taċ-ċirkostanzi kollha, dil-Qorti tqis li hemm lok għal temperament moderat fil-quantum tal-piena, li pero ma tistax tkun anqas mill-minimu msemmi mill-Liġi.

Deċide

Għaldaqstant, għar-raġunijiet imsemmija aktar il-fuq, dil-Qorti tilqa' in parti l-appell ta' l-appellanta Marija CASSAR u tirriforma s-sentenza

appellata biss f'dik il-parti li tikkonċerna l-piena imposta billi tħassar dik il-parti tas-sentenza fejn il-Qorti tal-Maġistrati kkundannat lill-appellanta għall-piena ta' tminn xhur priġunerija u minflok tikkundannaha għall-piena ta' **sitt xhur priġunerija**. Minbarra dak mibdul b'din is-sentenza, dil-Qorti tikkonferma l-kumplament tas-sentenza appellata fil-intier tagħha.

Aaron M. Bugeja
Imħallef